

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obr. 61. Mokrá – „U Lomu“. Experimentální vápenka před zahájením provozu.

Abb. 61. Mokrá – „U Lomu“. Experimentelle Kalkofen vor der Inbetriebnahme.

vrcholně středověkých vápenických pecí na severovýchodním Brněnsku, která tvoří vápenický katastr mikroregionu Moravský kras – jih, jenž představoval důležité stavební zázemí města Brna.

Petr Kos

Literatura

Merta, J. 1980: Výzkumy vápenických pecí. In: J. Merta (ed.): *Zkoumání výrobních objektů archeologickými metodami 1*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 30–55.

Kos, P. 2001: Experimentální výpal vápna v peci ze 16. století u Mokré. *Archeologia technica* 13, 9–17.

Resumé

Mokrá-Horákov (Bez. Brno-venkov), „U Lomu“. Hochmittelalter. Kalkofen. Das archäologische Experiment.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. HORÁKOV, OKR. BRNO- -VENKOV)

„Žernov“ (ppč. 1001). Novověk. Cihlářský mlýň, vápenická pec. Záchranný výzkum.

Na jaře roku 2014 prošla rýha nově budovaného vodovodu v Mokré k trati Žernov (WGS-84: 49°13'59.337"N, 16°44'6.046"E) kolem obdélného mlýně. Související terénní úpravy porušily okraj objektu, kde byla následnou

Obr. 62. Mokrá – „U Lomu“. Experimentální vápenka za provozu.

Abb. 62. Mokrá – „U Lomu“. Experimentelle Kalkofen in Betrieb.

Obr. 63. Horákov, „Žernov“. Výzkum vápenické pece.

Abb. 63. Horákov, „Žernov“. *Kalköfen Forschung.*

plošnou sondou doložena další situace s vápenickou pecí (obr. 63).

Milíř o rozměrech 4×4 m a hloubce cca 0,8 m, obsahoval popelovitý zásyp s hrudkami mazanic a ojedinělými zlomky keramických nádob z období raného novověku.

Milíř překryl starší jednokanálovou vápenickou pec s kamennou plentou, která byla datována okrajovým střepem hrncovité nádoby s hnědou polevou zhruba do 17. století. Zajímavostí jsou nálezy pálených cihel, které byly vhozeny v horní vypalovací části pece. Cihly mohou souviset s obdobím třicetileté války, kdy byl Švédy vypálen nedaleký Jelínkův mlýn, odkud mohly být dodatečně získány pro vápenické účely jako doplňky. Vyloučit však nelze ani odhoz vadných kusů cihel do prohlubně vápenky po jejich výpalu v milíři. Víme, že Jelínkův mlýn byl postaven podle historických záznamů již v 15. století (Vaňáček 1970, 33), tento fakt umožňuje klasifikovat nálezy jako venkovskou lidovou cihelnu s předchozím provozem vápenické pece, produkující stavební hmoty pro výstavbu nějakého blízkého objektu. Jelikož v 17. století se v Mokré ještě nenacházelo žádné stavení zděné na vápennou maltu, natož pak z pálených cihel, lze se přiklonit k obnově Jelínkova mlýna zničeného Švédy po roce 1645. Historicky víme, že prostřední mlýn byl obnoven v roce 1706 (Kopecký, Ustohal 2001, 15–23), k jistým pokusům však mohlo docházet i dříve.

Petr Kos

Literatura

Kopecký, J., Ustohal, V. 2001: *Kapitoly z historie Šlapanic u Brna: monotematické sešity Vlastivědného kroužku 4. Mlýny na Říče a Rokytnici.* Šlapanice: Vlastivědný kroužek.

Vaňáček, M. 1970: *Mokrá u Brna. Minulost a přítomnost obce s největší cementářskou výrobou v Československu.* Vlastivědná knihovna moravská 12. Brno: Musejní spolek.

Resumé

Horákov (Bez. Brno-venkov), „Žernov“. Neuzeit. Kalköfen, Ziegelmeiler. Rettungsgrabung.

MORAVSKÝ KRUMLOV (K. Ú. ROKYTNÁ, OKR. ZNOJMO)

Intravilán obce. Raný středověk, středověk, novověk. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

V návaznosti na výstavbu nové kanalizace proběhl v celém intravilánu obce, situovaném na předhradí raně středověkého hradiště, záchranný výzkum. V menší části mimo zastavěnou plochu byl realizován předstihový plošný odkryv, z něž pochází rozhodující množství nálezů. Zachytil řadu běžných sídlištních objektů datovatelných především do 11. století, mezi nálezy nechybí tuzovaná ostruha či rombická šipka. V blízkosti kostela byla opakovaně dokumentována část vrcholně středověkého či spíše novověkého pohřebiště, starší situace zde doloženy nebyly, existenci opevnění předpokládaného Z. Čižmářem lze vyloučit (Čižmář, Geislerová eds. 2006, 266–267). Na návsi obce byly dokumentovány situace související především s vývojem středověké vsi od 13. století včetně jednoho dosud volného lochu vyhloubeného do sprašového podloží. Detailním sledováním a dokumentací výkopů byla vyloučena existence výraznějších zahloubených fortifikačních prvků v nejužším místě ostrohu na jižním okraji obce, díky starším terénním úpravám nebylo zachyceno ani předpokládané raně středověké pohřebiště v těchto místech. Důležitým výsledkem akce je zjištění,